

Ὁ Δαυὶδ μετακομισθεὶς μεθ' ὄλων τῶν οἰκείων εἰς τὴν βασιλεύουσαν, ἔλαβε κατ' ἀρχὰς εἰς κατοικίαν χώραν τινα περὶ Ἀδριανούπολιν· μετὰ τινα δὲ χρόνον ἐπεστράπη αὐτῷ ἡ ἐν Μακεδονίᾳ πόλις τῶν Σερρῶν. Ἀλλὰ δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἀπολαύσῃ ἐπὶ πολὺ τὸν ἀπράγμονα βίον ὃν ἤλπισε νὰ διαζήσῃ προδοῦς μὲν τὸ ἱερώτατον τῶν καθηκόντων, πιστεύσας δὲ εἰς τὸν λόγον τοῦ κατακτητοῦ. Τῷ 1466 ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἣν ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ἡ ἀνεψιά του δέσποινα Κατῶ, ἡ τοῦ Χασσάμπευ σύζυγος. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην δι' ἧς προετρέπετο νὰ ἀποστείλῃ εἰς Μεσοποταμίαν ἕνα τῶν υἱῶν του ἢ τῶν ἄλλων συγγενῶν, ἐγνώρισεν ὁ πρωτοβεστιάριος Ἀμοιρούτσης, ὅστις καὶ ἔσπευσε νὰ τὴν ἐπιδείξῃ εἰς τὸν ἐξάδελφόν του, τὸν μέγαν βεζύρην Μαχμουτ πασάν, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔμαθε τὸ πρᾶγμα φυσικῶς τῷ λόγῳ ὁ σουλτάν Μεχμέτης. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ μεταξύ αἱ περιστάσεις τῆς Ἀνατολῆς εἶχον μεταβληθῆ. Ὁ Χασσάμπευς, καταβαλὼν τὸν Δζεχάν σάχ καὶ γενόμενος κύριος ἀπάσης τῆς Περσίας, ἀπέβη εἴτερ ποτὲ ἰσχυρὸς καὶ ἤρχισε νὰ ἀπειλῇ τοὺς ὀσμανίδας ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ σουλτάνου τῆς Καρχμανίας. Ὁ σουλτάν Μεχμέτης ἐτοιμάζετο νὰ στρατεύσῃ κατ' αὐτοῦ. Ἡ ἐπιστολὴ ἦν ἔγραψεν ἡ δέσποινα Κατῶ ἠδύνατο νὰ ὑπερφαίνη συνεννόησιν μεταξύ τοῦ Δαυὶδ καὶ τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ συμμάχων· ὁ δὲ σουλτάν Μεχμέτης μὴ ὦν ἄνθρωπος νὰ σεβασθῆ συμβάσεις καὶ ὄρκους ἄμα τὸ συμφέρον του ὑπηγόρευε τὴν ἀθέτησιν αὐτῶν, διέταξε νὰ ἀπαγχονισθῶσιν ἀμέσως ἅπαντες οἱ Κορμηνοί.

Καὶ ἐστήθησαν λοιπὸν οὐ μακρὰν τῶν Σερρῶν ἀγγῶναι δέκα καὶ ἐκρεμάσθησαν εἰς αὐτὰς ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου ὁ πρεσβύτερος ἀρχηγὸς τοῦ οἴκου, οἱ δὲ τῶν αὐτοῦ υἱοὶ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Καλοϊωάννου. Θέαμα πολυειδῶς οἰκτρὸν, διότι ὁ νεώτατος τῶν υἱῶν τοῦ Δαυὶδ Γεώργιος καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἀλέξιος ἦσαν παῖδες μόλις ὀκταετείς. Μεταξὺ τοῦ πλήθους τοῦ συρρέουσας περὶ τὴν θυσίαν ταύτην, πολλοὶ ὀφθαλμοὶ ἐδάκρυσαν καὶ ἅπαντα τὰ χεῖλη ἐκινήθησαν ἐν σιγῇ ὑπὲρ τῶν τεθνεώτων προσευχόμενα. Μία μόνη γυνή, τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν περίπου, ἠτένισε τὰ θύματα ἄδακρυς καὶ ἄφωνος· καὶ πολλοὶ ἀπ' οὗ διελύθησαν οἱ ἄλλοι θεαταί, ἴστατο ἐτι ἀκίνητος ὡσεὶ συμπληροῦσα εἰς ἕνδεκα τὸν ἀριθμὸν τῶν θανασίμων ἐκείνων στύλων. Ἀπῆλθον δὲ ἀμέσως πάντες οἱ λοιποὶ καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐτόλμησε νὰ πλησιάζῃ ἵνα κηδεύσῃ τοὺς νεκροὺς, διότι ὁ σουλτάν Μεχμέτης, ἐν ἑνὶ τῶν ἀγρίων τῆς ὀργῆς παροξυσμῶν ὑφ' ὧν κατελαμβάνετο, εἶχε διατάξει νὰ μείνωσι τὰ θύματα αὐτοῦ ἄταφα, ἵνα παραδοθῶσι βορὰ κύνεσιν οἰωνοῖσι τε πᾶσιν. Ἀλλ' ἡ Ἐλένη,

διότι πάντες θεβαίως ἐνόησαν ὅτι αὐτὴ ἦτο ἡ μόνη ἐν τῷ οἰκτρῷ τούτῳ χώρῳ παραμεινῶσα, δὲν ἐνόμισεν ὅτι ὑπάρχει βούλησις ἀνθρωπίνῃ ἱκανῇ ν' ἀπαγορεύσῃ εἰς μητέρα καὶ σύζυγον τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὑστάτου ἐκείνου καθήκοντος, καὶ ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ, μὴ ποουμένη τὰς ἀπειλάς τοῦ δυνάστου. Ὁθεν ἄμα συνελθοῦσα ἀπὸ τῆς πρώτης καταπλήξεως ἀπῆλθεν εἰς φίλην οἰκίαν, περιεζώσθη ἱμάτιον τρίχινον, παρέλαβε σκαπάνην, ἐπέστρεψεν εἰς τὸν Κρανίου τόπον τῶν τέκνων καὶ φιλάτων, ἔσκαψε τάφον, ἀπέτρεψε δι' ὄλης τῆς ἡμέρας τὰ σαρκοβόρα ζῶα καὶ ὄρνεα, καὶ ἔπειτα ἐκῆδευσε διὰ νυκτὸς ἰδίαις χερσὶ τὸ ἐν κατόπιν τοῦ ἄλλου τὰ δέκα περιπόθητα ὄντα. Καὶ νῦν ἐρωτᾶτε ἴσως ἐὰν ἐτιμωρήθη. Ὁ νέος Κρέων ἐφάνη ἐπιεικέστερος τοῦ ἀρχαίου· ἡ Ἐλένη δὲν ἐτάφη ζωντανή, ὅπως ἡ Ἀντιγόνη. Ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε πλέον εἰς τὸν κόσμον. Πλησίον τοῦ χώρου ὅστις ἐκάλυπτεν ἅπαντας τοὺς πόθους καὶ ἀπάσας τὰς ἐλπίδας τῆς, εὖρε καλύβην ἀχυρίνην ἐγκαταλελειμμένην καὶ ἔρημον. Ἐκεῖ διήγαγε τὸ λοιπὸν τοῦ βίου ἐν μονώσει καὶ ταλαιπωρίᾳ· λησιμονήσασα μὲν τὰ παρελθόντα μεγαλεῖα, πεποιθῆσα δὲ εἰς τὴν μέλλουσαν ἐκείνην ζῶην, ἐν ἧ' ἤξευρεν ὅτι θέλει ἀνεύρει πᾶν ὅ,τι ἠγάπησεν εἰς τὴν παροῦσαν. Οὐδ' ἐπεμέτρησεν ὁ Θεὸς μακρὰς τὰς ἡμέρας τῆς βασάνου ταύτης τῇ ἠρωτῇ ἡμῶν, ἀλλ' ἀνεκάλεσεν αὐτὴν μετ' οὐ πολλοῦ εἰς τοὺς κόλπους αὐτοῦ.

Ἀναφέρει ἄρα γε ἡ ἱστορία πολλὰς τοιαύτας ἀφοσιώσεις; Καὶ ὅμως πόσοι ἐξ ἡμῶν γνωρίζουσι κατ' ὄνομα τοὺλάχιστον τὴν ἁγίαν ταύτην μωραίτισσαν;

Κ. ΠΑΠΑΡΗΘΟΠΟΥΛΟΣ.

Ο ΠΤΩΧΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ

Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς τῆς Γαλλίης κύριος Ἐρνέστος Λεγγουβὲ μετὰ πλείστης ποιητικῆς ἀφελείας καὶ χάριτος διηγήθη τὰ δεινοπαθήματα καὶ ἐπὶ τέλους τὴν θεραπείαν πτωχοῦ τινὸς ἐργάτου καὶ τινος πλουσίου ἐγωῖστοῦ.

Ἀμφότεροι ἔπασχον, καὶ ἦσαν εἰς ἄκρον δυστυχείας, διότι ὁ μὲν κατετήκετο μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῶν κόπων, ὁ δὲ ἐμαραινέτο ὡς ἐκ τοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ ἐγωῖσμοῦ του, καταστρέψας τὴν ὑγείαν του διὰ τῶν ποικίλων φαγοποτιῶν.

— Ἐὰν ἠδυνάμην νὰ προσέλθω εἰς ἰατρὸν, ἔλεγεν ὁ πτωχὸς ἐπισκεφθεὶς τὸν πλούσιον, ἴσως ἤθελον θεραπευθῆ.

— Ἀλλ' ἐγὼ ἔχω τρεῖς ἰατροὺς, καὶ ὅμως ὄλονεν κατατήκομαι, καὶ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω! τῷ ἀπεκρίνετο ὁ πλούσιος.

Ὅτε δὲ θλιβερὸν ἐθεώρει ὁ πτωχὸς τὸ νὰ

πάσχη ἄνευ τινὸς βοηθείας, ἀσυγκρίτως θλιθερώτερον ἐθεώρει ὁ πλούσιος τὸ νὰ λαμβάνη καθ' ἑκάστην παρὰ τῶν ἱατρῶν του νέα φάρμακα ἄνευ τινὸς ὠφελείας.

— Ὅτε δὲ ὁ πτωχὸς ἐπεθύμει νὰ εἶχε τοῦλάχιστον μίαν ὥραν πρὸς περιθάλψιν του, ὁ πλούσιος ἀνεφώνει·

— Καὶ τί μ' ὠφελοῦν αἱ εἰκοσιτέσσαρες ὥραι τοῦ ἡμερονυκτίου, τὰς ὁποίας ἐξοδεύω περιθάλπων ἑμαυτὸν καὶ μόνον ἑμαυτόν;

— Καὶ ὅμως δεινὸν, δεινὸν ἢ πενία! ἀνέκραξεν ὁ πτωχὸς, πρὸς ὃν — Δεινὸν, δεινὸν καὶ ὁ πλούσιος! ἀπήντησεν ὁ πλούσιος.

— Ἀλλὰ πῶς δύνασαι νὰ συγκρίνης τὰ θάσανά μου μετὰ τῶν ἰδικῶν σου; τῷ εἶπε τότε ὁ πτωχὸς· σὺ τοῦλάχιστον ἀναπνέεις ἀέρα καθαρόν, σὺ ἀπολαμβάνεις τὸν ζωογόνον ἥλιον, ἐνῶ ἐγὼ διέρχομαι τὰς ἡμέρας μου ἐντὸς σκοτεινοῦ καὶ ὑγροῦ ἐργοστασίου, ἐντὸς ἀκαθάρτου καὶ πνιγρῆς ἀτμοσφαιρας!

— Ἀδίκως παραπονεῖσαι διὰ τὴν στέρησιν τοῦ καθαροῦ ἀέρος καὶ τοῦ θερμοῦ ἡλίου, τῷ ἀπεκρίθη ὁ πλούσιος, διότι ἐγὼ περιῆλθον τὰ εὐκρατέστερα κλίματα, καὶ ἐκατοίκησα τὰς ὠραιότερας ἐξοχάς, καὶ ὅμως οὐδαμῶς ἐβελτιώθη ἡ υγεία μου, οὐδὲ ἀνακούφισιν τινα εὔρον!

— Ἀλλὰ νὰ ἐργάζωμαι καὶ νὰ κοπιᾶζω αἰωνίως, καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἀναπαύωμαι! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς ἐργάτης. Ὁ δὲ πλούσιος εἰς ἀπάντησιν ἀνεφώνησεν· — Ἄχ! ποσάκις ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὀχληρᾶς καὶ ἀηδεστάτης ἀργίας μου δὲν ἐπεθύμησα, ἀντὶ τοῦ ματαίου καὶ καταστρεπτικοῦ πλοῦτου μου, ἔργον τι καὶ ἐνασχόλησιν!

— Ἀλλὰ σὺ ἐπὶ τέλους διὰ τοῦ θανάτου, τῷ εἶπεν ὁ πτωχὸς, δύνασαι νὰ λυτρωθῆς ἐκ τῶν βασάνων σου. Ἐγὼ ὅμως οὔτε αὐτὸν τὸν θάνατον δύναμαι νὰ ἐπιθυμήσω, ἀναλογιζόμενος ὅτι θέλουν συναποθάνει μετ' ἐμοῦ μία ἀγαπητὴ σύζυγος καὶ δύο φίλτατα τέκνα, τὰ ὁποῖα λατρεύω, καὶ τὰ ὁποῖα ὀφείλω ζῶν νὰ διατρέφω!

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ πτωχοῦ συνεινέησαν βαθεῶς τὸν ἐγωῖστήν, ὅστις μετὰ τινα σιωπὴν πλήρης θλίψεως καὶ ἀπελπισίας εἶπε πρὸς τὸν δακρυρροοῦντα ἐργάτην τὰ ἑξῆς·

— Ἐχω καὶ ἐγὼ, φίλε, σύζυγον, ἔχω καὶ ἐγὼ τέκνον! Σὲ λυποῦμαι διὰ τὰ βάσανά σου, ἀλλὰ βεβαιώθητι ὅτι ὑπάρχουν καὶ βάσανα ἀσυγκρίτως δριμύτερα. Σὺ μὲ προξενεῖς ἔλεος, ἀλλ' ἐγὼ θέλω σὲ προξενῆσαι φρίκην! Καταξηραμέναι εἶναι αἱ χεῖρές μου, καὶ κάτωχρον τὸ πρόσωπόν μου· ἀλλ' ἡ καρδία μου εἶναι δυστυχῶς ἔτι μᾶλλον κατάξηρος, ἔτι μᾶλλον νεκρὰ καὶ κάτωχρος. Ἴδου ἡ μεγάλη πληγὴ μου! Ἴδου τὸ μέγα βάσανόν μου! Τί σημαίνει ἡ πείνα; Τί σημαίνει τὸ ψῦχος; Τί σημαίνει ὁ κόπος; Ἐξ αὐτῶν τὸ σῶμα μόνον ὑποφέρει καὶ θνή-

σκει· ἀλλὰ τὸ σῶμα ἐγεννήθη διὰ ν' ἀποθάνη. Ἡ ἀγωνία ὅμως καὶ ἡ ἀπονέκρωσις τῆς ἀθανάτου ψυχῆς! Μὴ παραπονήσαι λοιπὸν, μὴ ἀδημονῆς, διότι σὺ ἀγαπᾶς καὶ κλαίεις, καὶ ἐπομένως αἰσθάνεσαι ὅτι ἐντὸς σοῦ ζῆ ἡ ψυχὴ σου. Ἄλλ' ἐγὼ οὐδὲν φίλτρον αἰσθάνομαι πλέον, καὶ περὶ οὐδενὸς φροντίζω. Ἀποθεώσας τὸ ἐγὼ μου, αὐτὸ μόνον λατρεύω, καὶ ἀπομονωθεὶς οὕτως ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲν ἄλλο ἐντὸς τῆς φύσεως βλέπω, εἰμὴ ἑμαυτὸν μόνον! Ἡ ἀγάπη, ἡ ἀφοσίωσις, τὸ καθῆκον, οἱ ἱερώτεροι δεσμοί, τὰ πάντα, τὰ πάντα δι' ἐμὲ ἐξέλιπον! Ἄχ! τέκνον μου, μήπως εἶναι ἀληθὲς ὅτι οὔτε σὲ πλέον ἀγαπῶ;

Ἐνῶ δὲ ὁ δυστυχὴς ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας, ἔφριξεν ἐνώπιον τῆς φρικαλέας εἰκόνας του, καὶ ἡ φωνὴ του ἐξέλιπεν. Ἄλλ' αἴφνης προσφέρει πρὸς τὸν πτωχὸν ἐργάτην χρυσίον ἀφθονον, παρακαλῶν αὐτὸν νὰ τὸ λάβῃ χάριν τῶν τέκνων του.

Πλήρης ἐγνωνοσύνης καὶ συγκινησῆως ἀπέρχεται τότε ὁ ἐργάτης, ἀνακράζων ἑξαλλος· — ὦ φίλτατα τέκνα μου, ὦ ἀγαπητὴ σύζυγός μου, ὁ Θεὸς ἐπὶ τέλους σᾶς ἔσωσε! θέλετε ζῆσει!

Ἐν τούτοις οἱ ζωηροὶ οὔτοι λόγοι ἀνακουφίζουν τὸν καταβεβλημένον πλούσιον, ὅστις κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εὐχαρίστως ὠμολόγησεν ὅτι ἠσθάνθη ἐν τῇ μαραμμένη καρδίᾳ του παλμὸν εὐάρεστον, παλμὸν σωτήριον.

Καὶ ὁ μὲν πτωχὸς διὰ τοῦ πλουσίου ἐσώθη· ὁ δὲ πλούσιος διὰ τοῦ πτωχοῦ ἀνεγεννήθη!

Μετὰ παρέλευσιν δύο μηνῶν ὁ πτωχὸς ἐργάτης, ἐπανερχόμενος ἐκ τῆς γενεθλίου νήσου του, εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πλουσίου, ὅπως εὐχαριστήσῃ αὐτὸν διὰ τὴν σωτηρίαν του. Ἄλλ' ὁποῖα μεταβολή! Ὅποια μεταμόρφωσις! ὁποῖα διαφορὰ μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας ταύτης συναντήσεως!

Σφριγῶν, εὐρωστος, ζωηρὸς, καὶ ῥοδοκόκκινος παρουσιάσθη ὁ πτωχὸς ἐργάτης. Εὐθυμὸς δὲ καὶ εὐτραφὴς, πλήρης υγείας καὶ εὐτυχίας ἐφαίνετο ὁ πλούσιος· διότι ὁ μὲν, ἐλευθερωθεὶς ἐκ τῆς πνιγρῆς ἀτμοσφαιρας τοῦ ἐργοστασίου, ἐχάρη ἐπὶ δύο μῆνας τὴν ὥραν αὐραν τῆς θαλάσσης, τὴν καθαρὰν καὶ εὐώδη ἀτμοσφαιραν τῆς Πατρίδος του, καὶ τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου· ὁ δὲ πλούσιος, ἀπαλλαγείς ἐκ τῆς νοσερᾶς ἀτμοσφαιρας τοῦ ἐγωῖσμοῦ, παρηγορῶν δὲ καὶ παρηγορούμενος, ἔλεων καὶ μακαριζόμενος, ἀγαπῶν τοὺς πάντας καὶ ὑπὸ πάντων ἀνταγώμενος, ἀνέπνευσε τὴν θείαν ἀτμοσφαιραν τῆς ἀγάπης, ἠσθάνθη τὴν ἀρωματικὴν αὐραν τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ θερμάνθη ὑπὸ τῶν ζωογόνων ἀκτῖνων, τὰς ὁποίας ἡ ἀγαθοποιεῖα ἐκπέμπει πρὸς τοὺς ἐργάτας αὐτῆς.